

VALANČIUKŲ AIDAS VALANČININKAMS

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio informacinis leidinys
valančininkams, valančiukams, visuomenei

Nuo šiol „Valančių aidą“ galite skaityti ir interneto svetainėje adresu: www.valanciukai.lt

Gimiau nerūkantis

2009
Lietuva

AKCIJA „GIMIAU NERŪKANTIS/I“ AKCIJOS ŠŪKIS: „LEISKIT GIMTI IR AUGTI SVEIKAM“

Akcijos „Gimiau nerūkantis/i“
koordinatore Aina Adomaitytė

2009 m. birželio 1 d. Lietuvos miestų gimdymo namuose jau aštuntą kartą vyko akcija „Gimiau nerūkantis/i“. Akcija organizuojama paminėti Pasaulinę dieną be tabako gegužės 31-ąją. Tą dieną gimę naujagimiai apdovanojami marškinėliais su užrašu „Gimiau nerūkantis“ arba „Gimiau nerūkanti“, o jų mamos ir tėčiai kviečiami saugoti mažylius nuo kenksmingų tabako dūmų.

Šiemet įvairiose šalies ligoninėse akcijos organizatoriai aplankė ir pasveikino 215 naujagimių bei jų tėvelius. Dauguma aplankytojų mamų džiaugėsi, kad šeimoje nerūko nei tėveliai, nei seneliai. Kitos mamos domėjosi, kaip padėti mažyliams tėveliams mesti rūkyti ir taip apsaugoti šeimą nuo kenksmingų tabako dūmų.

Pirmą kartą ši akcija buvo surengta 2002 m. Kauno mieste, o vėliau tapo nacionaline.

Akcija, kurios moto „Leiskite gimti ir augti sveikam“, siekiama priminti tėvams, kad suaugusiųjų rūkymo įpročiai žaloja naujagimių ir vaikų sveikatą. Kiekviena besilaukiančios mamos surūkyta cigaretė - tai didesnė rizika netekti kūdikio vos jo sulaukus ir grėsmė sutrikdyti vaiko gebėjimus prisitaikyti gyvenime, jaustis laimingam bei būti sveikam. Tačiau Lietuvoje rūko kas penka jauna vaisingo amžiaus moteris. Moksliniai tyrimai rodo, kad motinos rūkymas nėštumo metu mergaičių ir berniukų psichikos sveikatą veikia skirtingai: tokių mamų dukros bus linku-

sios pačios rūkyti bei vartoti kitas priklausomybę sukkeliančias medžiagas, o sūnūs - agresyviai elgtis ir nusikalsti. Medikų paskelbti duomenys rodo, kad trečdalis perinatalinių mirčių, kai vaikas miršta dar iščiose, yra sąlygotos motinų rūkymo. Vaikai, kurių mamos rūko nėštumo metu, dvigubai dažniau miršta nuo staigios kūdikių mirties sindromo. Taip pat paaiškėjo, kad rūkančios mamos dvigubai dažniau nei nerūkančios gimdo prieš laiką, o naujagimiai būna mažesnio svorio. Rūkymas iki 30 proc. padidina apsigimimų („kiškio lūpos“, „vilko gomurio“ ir kt.) riziką. Be to, rūkančioms ir krūtimi maitinančioms mamoms pasigamina žymiai mažesnis pieno kiekis, nes nikotinas slopina prolaktino gamybą. Taip pat įrodyta, kad rūkančių mamų vaikai dažniau serga persalimo ligomis, bronchitu, bronchine astma. Sociologiniai tyrimai rodo, kad rūkančių tėvų vaikams sunkiau sekasi mokytis. Augdami vaikai perima tėvų elgesio modelį ir patys dažniau pradeda rūkyti. Medikai pabrėžia, kad ir pasyvus rūkymas ne mažiau kenkia vaisiui ir kūdikiui. Jei namuose rūkoma, o besilaukianti mama kvėpuoja cigarečių dūmais, rizika lygiai tokia pat lyg rūkytų ji pati.

Rūkymo sukeltos ligos Lietuvai kasmet „kainuoja“ apie 7000 gyvybių. Todėl šia akcija siekiama informuoti visuomenę ir paraginti saugoti savo vaikų bei savo sveikatą.

Akcijos „Gimiau nerūkantis/i“ organizatoriai: **Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centras**; koordinatore **Aina Adomaitytė**; partneriai: **LR Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinis psichikos sveikatos centras, Visuomenės sveikatos biuras, Apskričių visuomenės sveikatos ugdymo centrai, Visuomenės sveikatos centrai; mecenatas: „Nicorette“.**

EUROPOS KOMISIJA IKI 2012-ŪJŲ RAGINA IŠVADUOTI EUROPAŲ NUO TABAKO DŪMŲ

Po išsamių konsultacijų Europos Komisija (EK) 2009 m. birželio 30 d. priėmė Tarybos rekomendacijos siūlymą, kuriuo visos valstybės narės raginamos iki 2012 m. priimti teisės aktus, kuriais piliečiai būtų ginami nuo tabako dūmų poveikio. Europos Sąjungoje (ES) tabakas, kaip atskiras veiksnys, vis dar yra dažniausia priešlaikinės mirties ir ligų priežastis. Kukliausiais skaičiavimais, 2002 m. 25-iose ES valstybėse narėse nuo tabako dūmų poveikio iš viso mirė apie 79 000 suaugusiųjų (iš jų 19 000 nerūkančiųjų) – apie 72 000 poveikį patirdavo namuose, 7 300 – darbe.

Už sveikatos apsaugą atsakinga EK narė Androulla Vassiliou sakė: „Esu tvirtai įsitikinusi, kad kiekvienas europietis turi teisę į visapusišką apsaugą nuo tabako dūmų. Visuomenė šią iniciatyvą karštai palaiko ir mes drauge su valstybėmis narėmis stengsimės paversti šią teisę tikrove“.

Šiuo metu dešimtyje ES valstybių narių įgyvendinami išsamūs apsaugos nuo tabako dūmų poveikio teisės aktai. Griežčiausios nuostatos galioja Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje – šiose valstybėse

Nuotr. iš Kauno jaunimo
narkologijos pagalbos centro archyvo

visiškai uždrausta rūkyti uždaroje viešosiose vietose, visuomeniniame transporte ir darbovietėse. 2010 m. tokios nuostatos turėtų įsigaliooti ir Bulgarijoje. Neseniai atliktos „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, draudimo rūkyti politika tampa vis populiarsnė – 84 proc. Europos gyventojų remia draudimą rūkyti kabinetuose ir kitose uždaroje darbo patalpose, 77 proc. pritaria draudimui rūkyti restoranuose, o 61 proc. – baruose ir užieigose.

Draudimo rūkyti rekomendacija

Rekomendacijoje valstybės narės raginamos imtis veiksmų šiose trijose pagrindinėse srityse:

per trejus metus nuo rekomendacijos priėmimo priimti ir įgyvendinti teisės aktus, kuriais piliečiai būtų visapusiškai ginami nuo tabako dūmų poveikio uždaroje viešosiose vietose, darbovietėse ir visuomeniniame transporte, kaip nurodyta Tabako kontrolės pagrindų konvencijos (TKPK) 8 straipsnyje;

griežtinti draudžiamuosius teisės aktus pagalbinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, vaikų apsaugos, pastangų mesti rūkyti rėmimo ir įspėjamojo rūkalų pakuočių ženklavimo priemonėmis;

stiprinti ES lygmens bendradarbiavimą, sukuriant nacionalinių tabako kontrolės informacinių centrų tinklą.

Kuriose valstybėse jau įgyvendinama draudimo rūkyti politika?

Tam tikros neigiamo pasyviojo rūkymo poveikio sveikatai mažinimo taisyklės galioja visose valstybėse narėse. Tačiau skiriasi šių taisyklių pobūdis ir taikymo sritis. Šiuo metu visapusiška apsauga nuo tabako dūmų poveikio užtikrinama dešimtyje valstybių narių. Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje visiškai uždrausta rūkyti visose uždaroje viešosiose vietose bei visose darbovietėse, taip pat baruose ir restoranuose. 2010 m. birželio mėn. panašus draudimas įsigalios Bulgarijoje. Italijoje, Maltoje, Švedijoje, Latvijoje, Suomijoje, Slovėnijoje, Prancūzijoje ir Nyderlanduose priimti draudimo rūkyti teisės aktai, kuriuose nurodyta, kad rūkyti galima tik specialiose uždaroje patalpose. Tačiau kitų valstybių narių gyventojai vis dar nėra visapusiškai ginami nuo tabako dūmų poveikio uždaroje darbo ir viešosiose vietose.

ES draudimo rūkyti politikos ištakos

Praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio pradžioje keliose ES direktyvose „Dėl sveikatos apsaugos ir saugos darbe“ nustatyti tam tikri apribojimai rūkyti darbovietėse. 1989 m. Tarybos rezoliucijoje ir 2002 m. Rekomendacijoje „Dėl rūkymo prevencijos“ valstybės narės ragintos užtikrinti apsaugą nuo aplinkoje sklindančių tabako dūmų uždaroje patalpose, uždaroje viešosiose vietose ir visuomeniniame transporte. Be teisinių priemonių, pasyvaus rūkymo pavojus akcentuotas dviejose žiniasklaidos kampanijose prieš tabaką: „Nebijok pasakyti NE“ ir „HELP – už gyvenimą be tabako“.

2007 m. EK, priėmusi Žaliąją knygą „Europa be tabako dūmų: politikos alternatyvos ES lygiu“, pradėjo viešąsias diskusijas dėl geriausio būdo ES populiarinti aplinką, kurioje draudžiama rūkyti politikos alternatyvos ES mastu.

Tabako kontrolės pagrindų konvencija

Pirmąjį tarptautinį susitarimą dėl visuomenės sveikatos – Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) TKPK pasirašė visos PSO šalys narės, o ratifikavo 164 šalys, įskaitant Bendriją ir jos 26 valstybes nares. EB ėmėsi vadovauti deryboms dėl TKPK protokolo dėl neteisėtoms prekyboms tabaku ir aktyviai dalyvauja įgyvendinant Konvenciją.

2007 m. liepos mėn. vykusioje antrojoje TKPK šalių konferencijoje priimtose išsamios apsaugos nuo pasyviojo rūkymo poveikio gairėse nustatė esminius principus, kurių šalys turėtų laikytis. Bendrija buvo viena iš šių gairių rengėjų.

Daugiau informacijos

Tarybos rekomendacijos dėl aplinkos be dūmų pasiūlymas – http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/Tobacco/smoke_free_en.htm;

Komisijos tabako kontrolės veiksmų apžvalga – http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/Tobacco/tobacco_en.htm;

Greitoji „Eurobarometro“ apklausa dėl tabako („Flash“ nr. 253) – http://ec.europa.eu/health/ph_publication/eurobarometers_en.htm;

(TKPK) – <http://www.who.int/fctc/en/>

Kontaktams: Nina Papadoulaki, tel. (+32 2) 298 6378; Antonie Kerwien, tel. (+32 2) 297 2686

Parengė „Valančiukų aido“ redakcija

AKTUALIJOS

A. Čiurlionio nuotr.

AKCIZŲ TEORIJA IR PRAKTIKA, ARBA KITOKS NEI LAISVOSIOS RINKOS INSTITUTO EKSPERTŲ POŽIŪRIS

Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas, Nacionalinės

tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas doc. dr. Aurelijus Veryga

2009 m. gegužės 26 d. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) internetiniame tinklalapyje buvo paskelbtas Lietuvos laisvosios rinkos instituto (LLRI) prezidentės Rūtos Vainienės komentaras apie akcizų alkoholiui ir degalams didinimo žałą. LLRI ne kartą kritikavo ir akcizo tabako gaminiams didinimą. Pagrindinis tokioje kritikoje naudojamas argumentas, kad šių gaminių kaina nėra elastinga, o akcizo didinimas padidins nelegalios prekybos apimtį, dėl to valstybė praras biudžeto įplaukas.

Kadangi LLRI ekspertai komentuoja visas sritis (tas pats žmogus vienu metu yra ekspertas ir švietimo, ir sveikatos, ir akcizų, ir kt. srityse), nusprendžiau, kad ir man, kaip sveikatos specialistui, nebus per žūlu pakomentuoti ekonominius klausimus. Tik skirtingai nei LLRI ekspertai prieš tai, kaip sakoma, „pavarčiau knygeles“ ir mokslinius straipsnius bei pasidomėjau, ką apie tabako ir alkoholio akcizus mano pasaulio ekonomistai. Pasirodo, kad LLRI ekspertai savo išvalgomis pretenduoja „perspjauti“ visas ekonomines teorijas (kurias, neva, mini ir pati R. Vainienė savo komentare). LLRI ekspertai pretenduoja į aukštesnį ekspertinį lygį nei Pasaulio bankas. Bet palikim jų ambicijas kurti naujas ekonomines teorijas ir pereikime prie faktų.

R. Vainienė savo komentare teigia „Ekonomikos teorija byloja apie akcizinių prekių neelastingumą pajamoms – šių prekių paklausa kinta nežymiai, jei sumažėja pajamos.“ Neaišku, iš kur ponija R. Vainienė tą teoriją ištraukė, nes ji prieštarauja net pati sau. Tame pačiame sakinyje teigia, kad kaina nėra elastinga, o jau sakinio pabaigoje, kad paklausa kinta. Tai, kad paklausa kinta, rodo nors ir mažą, bet vis tik egzistuojantį kainos elastingumą.

Ekonomikos teorija, kalbanti apie kainos elastingumą, išskiria penkias kainos elastingumo kategorijas: visiškai neelastinga (0), santykinai neelastinga ($-1 < n < 0$), idealiai elastinga (-1), santykinai elastinga ($-\infty < n < -1$) ir absoliučiai elastinga ($n = -\infty$). Kainos elastingumas rodo, kaip kintant prekės kainai keičiasi jos vartojimas. Pavyzdžiui, jei prekės kaina padidėja 10 procentų, jos vartojimas sumažėja 4 proc., tai reiškia, kad kainos elastingumas yra -0,4. Prekės kainai padidėjus 10 proc., jos vartojimas sumažėja 10 proc., tai kainos elastingumas yra -1 ir t.t. Taigi panašu, kad LLRI prezidentė painioja ekonominius terminus arba sąmoningai klaidina visuomenę. Įvairūs pasaulyje atlikti tyrimai nustatė skirtingą tiek tabako, tiek alkoholio kainų elastingumą, kuris priklausė nuo šalies ekonominio lygio, gyventojų pajamų ir net vartojimo nuostatų.

Pasaulio banko publikacijoje „Curbing the epidemic“ teigiama, kad tabako gaminių kainos elastingumas yra nuo -0,4 iki -1. Didesnis kainos elastingumas nustatytas mažiau pasiturinčiose šalyse. Toje pačioje studijoje teigiama, kad 10 proc. tabako kainos padidinimas pasaulyje paskatintų 40 mln. rūkatorių mesti rūkyti ir 10 milijonų sumažintų mirčių skaičių. Štai jums ir magija - juk už tų ekonominių skaičių slepiasi ne tik žmonių mirtys, bet ir tabako gamintojų pajamos. Kainos didėjimui itin jautrūs vaikai ir, pirmiausia, tie, kurie dar nėra prekės vartotojai. 1987 m. Philip Morris (JAV) teigė: „1982-83 m. tabako gaminių kainos stipriai pakilo, užkirsdomas kelias 600,000 paauglių pradėti rūkyti... 420,000 iš tų, kurie nepradėjo rūkyti, būtų buvę PM rūkoriai... Mes patyrėme neproporcingai didelę žalą. Mums nereikia, kad tai pasikartotų.“ Todėl ši pramonė, taip, kaip alkoholio ir naftos pramonė visame pasaulyje, finansuoja organizacijas kaip LLRI tam, kad agresyviau bei intensyviau būtų neigiama didesnio šio produktų apmokestinimo nauda valstybei ir jos piliečiams.

R. Vainienės teigimu, šių prekių kainų neelastingumas yra priežastis, dėl kurios apmokestinamos būtent šios, o ne kitos prekės. Reikia pripažinti, kad požiūris labai ekonominis, bet R. Vainienė vėl pamiršo, kad pagrindinis tabako ir alkoholio akcizo tikslas yra ne biudžeto pildymas, bet šių prekių vartojimo reguliavimas. Vadovaujantis LLRI ekspertų logika, reikėtų tiek sumažinti tabako ir alkoholio akcizą, kad maksimaliai augtų šių produktų vartojimas bei įplaukos į biudžetą. Tik įdomu ar gerbiami ekonomikos specialistai skaičiavo, kas kompensuotų vartojimo sukeltą žalą, kuri, daugelio pasaulio mokslininkų tyrimų duomenimis, gerokai viršija surenkamus mokesčius?

Kalbant apie alkoholinių gėrimų kainos elastingumą, vėlgi tenka pastebėti, kad pasaulyje atlikti tyrimai nustatė, jog kainos elastingumas skirtingų grupių alkoholiniams gėrimams yra skirtingas. Mažiausias kainos elastingumas paprastai nustatomas alui ir vynui (nuo -0,4 iki -0,8) ir ženkliai didesnis stipriems alkoholiniams gėrimams (nuo -1 iki -1,5). Europos Komisijos užsakymu atlikto tyrimo metu buvo apskaičiuota, kad jei penkiolikoje senųjų ES valstybių alkoholio kaina padidėtų 10 proc., tai per ateinančius metus būtų išvengta daugiau kaip 9000 mirčių ir surinkta maždaug 13 milijardų eurų papildomo akcizo mokesčio. Vadinasi, alkoholio (kaip ir tabako) kaina vis tik yra elastinga ir jos padidinimas leidžia sumažinti produkto vartojimą bei padidinti biudžeto įplaukas.

Ekonomikos teorija pateikia ir pavyzdžių, kuomet kaina yra visiškai neelastinga. Tai yra tokios prekės, kurių vartojimas yra neišvengiamas (pvz., antibiotikų vartojimas infekcijos atveju), arba tradiciniai maisto produktai (pvz., ryžiai Kinijoje). Gal tokiu pavyzdžiu Lietuvoje galėtų būti duona, bet tikrai ne cigaretės ar alkoholis, nes šios prekės priskiriamos ne prie būtinųjų (išskyrus priklausomus asmenis), o prie prabangos prekių.

Kad ir ne į temą, bet norėtusi kelis žodžius pasakyti apie degalų akcizus ir jų kainos elastingumą. Matyt geriausiu atsakymu apie

vartotojų elgsenos pokyčius, keičiantis pajamoms ir degalų kainoms, nusako pasaulinė situacija, kurioje matome, kad bankrutuoja tokie gigantai, kaip General Motors, tradiciškai gaminę galingus ir daug degalų naudojančius automobilius. Tuo tarpu hibridinių automobilių srityje lyderiaujanti Toyota skelbia, kad jau turinti virš 100 000 hibridinių automobilių užsakymų ateinančioms metams. Todėl, kad ir kaip LLRI ekspertai stengtųsi įtikinti, jog šių prekių vartojimas nepavaldu jokiems apmokestinimams, panašu, kad žmonės vis mažiau jais tiki. O galvojant dar globaliau, ar tik ne pačios naftos kompanijos stengiasi išlaikyti degalų kainas tokia lygyje, kad jos išliktų pakankamai mažos, jog nemažėtų vartojimas ir neatsirastų pakankamas stimulas hibridinių ar kitų gamtą tausojančių technologijų plėtrai. Iš ko gi tuomet gyventų šeiškai ir kiti naftos magnatai?

Kalbant apie nelegalią prekybą norisi paklausti pačių LLRI ekspertų: ar tik ne jų pačių nuolatinis priminimas visuomenei, kad nelegali prekyba gana palankiai vertinama visuomenėje ir leidžia juodosios rinkos dalyviams jaustis saugiai, o patiems vartotojams nuolat primena nelegalių prekių įsigijimo alternatyvą? Kodėl LLRI ekspertai nesivargina paaiškinti visuomenei pliusų, kurie atsiranda sumažinus išlaidas tabakui ir alkoholiui. Juk tų pinigų nebūtina išmesti, juos galima investuoti į savo verslą, išleisti sveikatingumo procedūroms, brangesniam ekologiškam maistui ir pan. O kur dar didėjantis darbo produktyvumas, mažėjantis konfliktų skaičius ir kt.

LLRI pozicija verslo sąlygų gerinimo prasme niekam nekelia abejonių ir nuostabos. Jau pats šios institucijos pavadinimas informuoja apie institucijos tikslą siekti maksimalaus rinkos liberalizavimo. Neatsitiktiniai ir šios institucijos rėmėjai. Natūralu, kad LLRI remiančios tabako, alkoholio ir naftos pramonės įmonės siekia maksimalios valstybės dereguliacijos. Akcizai yra vieni iš verslininkų labiausiai nepageidaujamų elementų valstybės reguliavime. Padidinti akcizai ne tik mažina vartojimą, bet ir, siekiant amortizuoti kainos šuolį, verčia mažinti savo pelno dalį bei atsakyti dalies pajamų. Dar neteko sutikti verslininko, kuris gera valia siektų mažinti savo pelną, nes tai prieštarautų bet kokiam ekonominei logikai.

Bet šioje istorijoje atsiranda dar vienas žaidėjas – valstybė, kuri privalo taip reguliuoti verslą, kad pelno siekis neužgožtų visuomenės intereso, dar tiksliau - galima pacituoti LR Konstitucijos 46 straipsnio nuostatą: „Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad tai tarnautų bendrai tautos gerovei“. O 1997 m. paskelbtame LR Konstitucinio teismo nutarime teigiama, kad „Taigi būtų neteisinga cituotą Konstitucijos 46 straipsnio nuostatą suvokti kaip valstybės prievolę beatodairiškai remti bet kokias ūkines pastangas ar veiklą. Priešingai, kaip jau buvo minėta, valstybė šiuo atveju turi galimybę pasirinkti. Kita vertus, tautos gerovė neturėtų būti suvokiama vien materialine (ar finansine) prasme. Be to, kažin ar būtų teisinga ir dora siekti materialinės gerovės tokiu būdu, kuris kenkia žmonių sveikatai.“ Gaila, kad valstybės institucijos, nuolat minėdamos užslėptų verslo interesų atstovavimo keliamas problemas, nepastebi, kokį didelį įtakos potencialą sukaupia tokios institucijos, kaip LLRI. Jo atstovus galima rasti prezidentūroje, ministerijose, komisijose, darbo grupėse ir pan. Todėl belieka apgailestauti, kad tyli tikrai laisvi ir nepriklausomi ekonomikos ekspertai.

Aurelijaus Vergygo moto:

Gyvenimas per trumpas, kad jį gadintum... tabaku, alkoholiu ar kitais žmogaus sveikatai kenksmingais ir pavojingais produktais.

SUSITIKIMAI, POKALBIAI

PILNŲ MAMŲ BENDRUOMENĖ

**Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjungos narys,
Nationalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos
Valdybos narys Jolita Malinauskaitė**

Varėnos rajono Panaros kaime 2005 m. įsikūrusi „Pilnų mamų bendruomenė“ (Bendruomenė) (veiklą pradėjo dar 1997 m. Nemunaitėje, Alytaus rajone). Tai katalikų bendrija, padedanti atstumtiesiems, sergantiems priklausomybių ligomis, visų pirma, priklausomiems nuo narkotikų ar alkoholio, turintiems psichologinių problemų, praradusiems gyvenimo viltį. Šios bendruomenės įkūrėjas kunigas Valerijus Rudzinskas teigia: „Pagrindinis Bendruomenės tikslas, kad problemų turintis žmogus, apsigyvenęs bendruomenėje, būtų evangelizuotas, priimtų tikėjimą, pradėtų vaduotis iš priklausomybių ir rengtųsi sugrįžti į savarankišką gyvenimą arba pasišvęstų mūsų atliekamai tarnystei“. Taigi Bendruomenę sudaro pasišvęstusieji broliai ir besirengiantieji pasišvęsti bei reabilitaciją atliekantys asmenys. Norėdama užtikrinti veiklos tęstinumą, Bendruomenė siekia tapti vyrų vienuolija.

Bendruomenė vadovaujasi tradicine vienuolynuose įprasta dienotvarka, kitaip vadinama regula. Šios Bendruomenės kunigas Kęstutis Dvareckas pasakojo, kad čia daug dėmesio skiriama maldai, todėl kasdien rytą ir vakarą kalbama Dievo tautos Liturginės valandos. Visi dalyvauja kasdieninėse šv. Mišiose. Nuo pusryčių iki pietų ir, pasibaigus pietų pertraukai, iki vakarienės vyksta įvairiapusė terapinė veikla, įskaitant aktyvaus darbo terapiją. „Šiltu metų laiku puoselėjame aplinką, žiemą – daugiau dėmesio skiriame meninei kūrybinei veiklai. Nuolat susitinkame su įdomiais lektorais, atstovaujančiais įvairias mokslo kryptis, rengiame sisteminius paskaitų ciklus. Tačiau svarbiausia, kad į bendruomenę atvykęs žmogus būtų evangelizuotas, atsivertų Viešpaties gailėstingumui, priimtų tikėjimą ir, Dievo padedamas, vaduotųsi iš priklausomybių. Šiam tikslui pasiekti telkiame maksimalias pastangas bet kuriame dienotvarkės etape“, - tęsė kunigas.

Mums atvykus, žmonės dirbo: pjovė ir nešė medžius, tvarkė teritoriją, kurioje jau šiais metais ketinama pradėti Dievo Gailėstingumo koplyčios statybą.

Vėliau ne tik dalyvavome bendroje maldoje, bet ir aplankėme vaistinių ir prieskoninių augalų ekologinį ūkį, kuriame auginamos keliolikos rūšių vaistažolės, ruošiami žolelių arbatų mišiniai. Ypač

sužavėjo bitininkų namelis, akmenų skulptūros, Bendruomenės narių paveikslai, kt. dirbiniai.

Bendruomenėje reabilitaciją atliekantis Kristijanas pasakojo apie savo nuopuolį į narkotikų liūną. Viskas prasidėjo labai paprastai: draugas pasiūlė paragauti kokaino, kuris pirmą kartą Kristijanui nepatiko, net sukėlė šleikštulį, tačiau jau po savaitės vaikas ieškojo draugo ir prašėsi vaišinamas šiuo narkotiku. Kitas bendruomenės narys Jonas, turėjęs priklausomybę nuo alkoholio, taip pat liudijo apie lengvabūdišką pradžią. Taigi žalingi produktai (tabakas, alkoholis, ypač kiti dar stipresni narkotikai) neturi būti pradėti vartoti absoliučiai, nes čia ribos tarp „mažai“, „saikingai“, „nedaug“, „tik truputį“ nėra. Jonas su entuziazmu rodė pažymėjimą apie reabilitacinės programos Bendruomenėje įvykdymą ir kartu su nerimu kalbėjo apie ateitį. Pašnekovas nebuvo tikras, ar pradėjęs savarankišką gyvenimą turės darbą, ar įsitvirtins visuomenėje.

Iš Bendruomenės žmonių poezijos knygos „**Žodžiu sparnuotu skelbiame gyvenimą**“ įvado:

„Retai galima ką nors gero pasakyti apie narkomaną ar alkoholiką. Dažniausiai – tai sudaužyto likimo žmonės. Nemylimi, tačiau meilės besiuilgintys. Neturintys jėgų nusimesti sunkaus priklausomybių kryžiaus, nelaimingieji, pažymėti mirties ženklų. Daugelis jų – eina per gyvenimą, nepastebėdami gamtos dovanojamų stebuklų akiai ar širdžiai. Ir vis dėlto kartkartėmis nušvinta akimirka, kai socialinės atskirties žmogus leidžia prabilti sielai, bando susivokti savyje ar kituose, kaip paskutinės vilties skausmingai šaukiasi Dievo, ima mokytis jausti gamtą, išdrįsta su humoru pažvelgti į savo skaudžiasias patirtis. Atveria širdį ir skelbia gyvenimą! Deja, visuomenė iš pastarųjų žmonių nesitiki nieko gero. Geriausiai atveju juos ignoruoja arba vengia. Tačiau dažniau atvirai neapkenčia ir reiškia stiprų priešišką nusistatymą. Neretai netgi tikintieji, laikantys save pavyzdingais krikščionimis, pamiršę Išganytojo mokymą, kryžiuoja tuos, kurie apsisprendė keisti gyvenimo būdą, vaduotis iš priklausomybių, siekti krikščioniškųjų idealų. Jiems atrodo, kad socialinio paribio žmonės neturi teisės į Dievo gailėstingumą. Tad neatsitiktinai liūdno visuomenės atstūmimo patirtys išsilieja nuoskaudomis poetiniuose posmuose. Jausti geranoriškumą visuomenei narkomanui, alkoholikui ar kaliniui nėra lengva. <...> **Nedrįstu nė iš vieno priklausomo žmogaus reikalauti, kad jis savo gyvenimu įžiebtų meilės ar šventumo ugnį, tačiau laikau jį šventu dėl kiekvienos blaivios dienos, nes žinau, kokių sunkiai suvokiamų pastangų reikia, norint išsaugoti blaivybę.**

Nesitikiu jokių žygdarbių, nes šie žmonės, kurie trokšta keistis, kasdien atlieka žygdarbį. (Kunigas Valerijonas Rudzinskas).

Pamaldų tvarkaraštis „Pilnų namų bendruomenėje“

Šiokiadieniais šv. Mišios Bendruomenėje 19.00 val.;
Rugpjūčio 1 d. 15.00 val. Pirmasis šeštadienis. Pamaldos į šv. Mergelę Mariją;
Rugpjūčio 2 d. 15.00 val. šv. Mišios ir vidinio išgydymo pamaldos;
Rugpjūčio 3 d. 19.00 val. Pirmasis pirmadienis. Meldžiamės už mirusiuosius;
Rugpjūčio 7 d. 15.00 val. Pirmasis penktadienis. Pamaldos į Gailestingąjį Jėzų;
Spalio 10 d. 12.00 val. „Rudens šventė“. Šventę pradėsime šv. Mišiomis. Po šv. Mišių, ketiname kelis jaunuolius priimti į pradines vienuolyno pakopas – postulatą ir noviciatą. Pasibaigus šioms apeigoms bus šventinamas vanduo ir devocionalijos. Galiausiai, kaip ir kasmet, bus pašventinti automobiliai. Renginio pabaigoje vyks meninė programa ir agapė. Agapės metu vaišinsimės tuo, kas ką atsivešime. Maloniai visų laukiame!

Atmintinė į Bendruomenę atvykstantiems svečiams

Kiekvieno į Bendruomenę atvykstančio svečio visuomet maloniai laukiame. Trokštame bet kurį su gerais ketinimais panorusį mus aplankyti žmogų priimti lyg patį Viešpatį, atėjusį į mūsų namus.

Esame pasirengę svečiams patarnauti, pakviesti į Bendruomenės liturgiją, kasdienybę ar šventes. Visuomet su meile pasidalinsime duonos kąšniu. Tačiau norime atkreipti svečių dėmesį į keletą mums svarbių dalykų.

Bendruomenė – kaip besikurianti vienuolija, turi savo dienotvarkę, maldos, poilsio, dvasinių pratybų ar kitokio ugdymosi ritmą. Todėl bet kurie atvykstantys svečiai, iš anksto dėl atvykimo susiderinę su Bendruomenės vadovybe, ypač tais at-

vejais, kai gauna Bendruomenės vadovybės sutikimą apsinakvoti, kviečiami dalyvauti maldoje ir dvasinėse pratybose. Be to, jie privalo laikytis Bendruomenėje nustatytos regulos, ypač tylos nuo vakarinės iki rytmetinės maldų. Tuo laikotarpiu vaikščioti po teritoriją ar bendrauti su Bendruomenėje gyvenančiais žmonėmis griežtai draudžiama.

Prašome svečius į Bendruomenę su savimi nesivežti televizorių, radijo aparatų ar magnetofonų bei pasaulietiškos spaudos. Griežtai draudžiama su savimi atsigabenti alkoholinius gėrimus. Asmenys, kurie nepaklustų šiam prašymui ir atsivežtų į Bendruomenę alkoholį, ateityje Bendruomenėje lankytis negalėtų.

Atkreipiame svečių dėmesį, kad yra draudžiama leisti naudotis savo mobilieisiais telefonais Bendruomenėje gyvenantiems žmonėms.

Rūkyti Bendruomenėje leidžiama, tačiau tik tam skirtose vietose.

Svečiai, kurie atvyksta kelioms valandoms, taip pat dėl atvykimo iš anksto susiderinę su Bendruomenės vadovybe, neturėtų trikdyti Bendruomenėje nusistovėjusios dienotvarkės.

Svečiai, kurie dėl atvykimo registruojasi telefonu, tai gali atlikti kasdien nuo 10.00 val. iki 13.00 val. ir nuo 16.00 val. iki 18.30 val., išskyrus pirmadienį.

Pirmadienis – ypatinga Bendruomenės dvasinio susitelkimo diena. Todėl pirmadieniais svečių nepriimame ir neatsakome į telefono skambučius.

Į Bendruomenę galima atvykti ne anksčiau kaip nuo 9.00 val. ryto. Jei neketinama dalyvauti vakarinėse maldose, iki jų turi būti išvykstama.

„Pilnų namų bendruomenės“ moderatorius brolis Laimonas Mituzas, tel.: +370 698 73004

Sąskaitos SNORO banke:

Bendruomenės sąskaita:

Bankas SNORAS Alytaus filialas Banko kodas 00758

Pilnų namų bendruomenė

Sąskaita Nr. LT53 0075 8000 0012 1062

Specialioji sąskaita koplyčios statybai:

Bankas SNORAS Alytaus filialas Banko kodas 00758

Pilnų namų bendruomenė

Sąskaita Nr. LT12 0075 8000 0412 0043

Daugiau apie Pilnų namų bendruomenę internetinėje svetainėje: www.pnb.lt

LAISVALAIKIO SKAITINIAI

ŽIEDADULKĖS (ZIEDPUTEKŠŅI)

Aivaras Klevis (Aivars Kļavis)

Berņiukas sēdējo ant laiptu ir išteplota burna žiaumojo žiedadulķes. Pro atdaras duris buvo galima matyti, kaip lauke lyja. Gatvės pakraštyje stirksėjo pamestas triratis, šalia jo – lēliu vežimēlis, o lietaus lašai taškēsi ī asfaltā – šnarēdami negailestingai plakē šaligatvī, pamažu darydami klanā nuo triračio ir lēliu ratukū iki pat durū. Laiptinėje buvo šilta. Į burnā jis īsigrūdo dar vienā saują žiedadulķiū.

Aukštai sutrinkšėjo durys. Tai Ilzytės mama išėjo iš savo buto ir dabar lipo žemyn. Berņiukas paslėpē veidā tarp keliu, pagalvojęs – „Tegu ji pro jī praeina, nieko nepasakiusi“, nors aiškiai žinojo, kad ji to nepadarys, kad ji eina tiesiai prie jo.

Vaikiukas kietai užmerkē akis.

Šiuo momentu jau nebebuvo nė laiptinės, nė pilko pasaulio ten lauke už durū. Nieko nebuvo. Vien tik šalta nebyli tamsa.

- Kodėl neini? – paklausē Ilzytės mama. – Visi svečiai jau susirinkę.

Akimirksnį jis dvejojo – atsimerkti ar ne. Tada kryptelėjo galvā ir, nors ir žinojo – tik dideli vaikiškiai nebeverkia, dėl visa ko perbraukē plaštaka per skruostā.

- Mes laukiam tavęs. – Moteris pasilenkē prie berņiuko.

Ji buvo jauna, graži, nuo jos sklido nuostabus kvapas ir todėl berņiūkščiui tiesiog ji nepaprastai patiko.

- Aš neisiu, - sumurmėjo jis.

- Kaip tai? – moteris šypsodamasi atbraukē plaukus. – Ilzytė tave kvietē, o tu dabar sakai, kad neisi. Ar galima šitaip elgtis?

- Negaliu aš eiti. Neturiu dovanėlės.

Nežinia kodėl ką tik išsakytas paaiškinimas pasigirdo tik po prašymo. Berņiukas ir toliau buteliukā, kuriame buvo žiedadulķės, stukseno į cemento grindis.

- Netrankykis! – gerokai palaukusi subarē ji.

- Dovanėlē yra portfely, bet tētē užmigo, ir aš negaliu atrakinti durū. - Mažis pakėlē į viršū rankā su raktu.

- Duok, atrakinsiu! Nu, atėik visgi!

Nenoriai, tačiau atsistojo.

- Tētē – girtas.

- Ne naujiena.

- Ir man visai nesinori eiti.

Pro duris jis pažvelgē į laukā. Bala pasidarē dar didesnē nei anksčiau.

- Eik gi! Kā vienas veiksi?

- Nieko.

- Na matai. Todėl ir atėik! Mes tavęs lauksim. Ar taip? Sutarta?

Moteris vėl pasilenkē prie berņiuko. Buvo ji jauna, graži, nuostabiai kvėpėjo ir dabar vaikiukui patiko dar labiau nei anksčiau.

Į butā jis įėjo tyliai. Tėvas gulėjo lovoje. Su visais drabužiais. Net batų nebuvo nusiaavęs. Jei nesigirdėtų garsus, bet lygus alsavimas, jei rankos nebūtų taip keistai ištiestos, galima būtų pamanyti, kad jis nėra užmigęs – tik šiaip susirietęs. Berņiukui net baisu pasidarē. Kiekvienā kartā, matydamas tėvā taip gulintį, jis pasibaisėdavo. Atrodē – tėvas numirs. Ims ir numirs.

Atidaręs portfelį, sūnus dar kartā atsargiai nužvelgē tėvā, tada išslinko į virtuvę.

Tik nusiprausęs ir apsiavęs naujus batus, berņiukas susivokē, kad nėra paties svarbiausio – gēliu. Lietus dar vis čiūženo virtuvės palangē. Prispaudē nosį prie lango stiklo. Bala dabar buvo dar didesnē. Beveik per visā keliukā. Tik palei rūsio duris liko siauras takelis. Berņiukas atsiduso ir pasiēmē peilį.

Sodelis buvo už garažo. Sunkūs lašai krito nuo obelū šakų.

Medžių kamienai atrodē pilkšvoki, žemės drėgmės prisisiurbę. Visā laikā šauniai laikėsis, šią akimirkā, eidamas per žirniū, morkū ir agurkū lysves, jis suprato, kad tuoj pravirks. Buvo aišku – dar vienas mirksnis ir ašarū negalēs suvaldyti.

Ant keliuko mėtēsi grėblys, toliau į suolā buvo atšlietas kaupu-tas, šalia - paverstas kibiras, į kurį stropiai barbeno lietus. Šiame milžiniškame, žaliame, prilijusiam pasaulyje jis sau rodēsi toks menkutis, toks vienišas ir visų apleistas, kad kartēlio kamuolys kilo vis aukštyn ir aukštyn. Šie daržo keturkampiai lietuje atrodē visai svetimi, ir berņiukas sušnibzdėjo:

- Neverksiu. Įsakysiu sau neverkti. Neverksiu ir tiek ... Sau įsakysiu neverkti ... – jis dar kartā pakartojo; bet apatinē lūpa jau drėbėjo. Jam pasilenkus prie motinos sodintū kardeliū, ašaros riedėjo per skruostus, nors vis tiek jis visomis jėgomis dar stengėsi susivaldyti. Rankomis siekē kiek galima greičiau nupjauti gēles, bet peilis kietai spaudē plaštakā. Kojos slidinėjo patizusios lysvės kraštu. Iš žiedū taureliū ant plaukū liejosi vanduo, tik jis to neįjautē. Skubėjo.

Gėlės buvo nelengvos, ilgos ir šlapios. Nešē jas ištiesta ranka. Atgal reikėjo eiti lėčiau, nei čia ateinant. Jis jautē, kaip gėlės vis sunkėjo, o jis vis tiek neverkē. Priešais garažus jis gėlės pumpuru perbraukē skruostus ir daugiau neverkē. Nē kiek. Tik vandens lašai nuo prilijusių plaukū varvėjo per kaklą. Jis stengėsi negalvoti apie žiedū sunkumą.

Svečiai sėdėjo prie stalo, antrame kambaryje vaikai ruošēsi valgyti tortā, kai pasigirdo:

- Ilzyte, pas tave dar vienas svečias. Nu atėik!

Tuo akimirksniu visi pamatē tris didžiulius kardelius. Du geltonus ir vienā tamsiai raudonā. Iš pradžių visi pamatē žiedus, tik po to smulkū berņiukā šlapiais plaukais, lietaus permerktā, nepaprastai švaria palaidine, tik ką visiškai išmirkusia avalyne ant kojū.

- Aš tikriausiai pavėlavau. Buvau sode gēliū, - aiškino jis.

Iš žiedū taureliū ir nuo ilgū kotū varvėjo vanduo. Ant grindū susidarē balutės. Ilzytės močiutē skubiai paēmē gēles ir išėjo grindū pašluostēs.

- Hmm, - sumurmėjo Ilzytē, priimdama dovanā.

- Kā reikia sakyti?

- Ačiū! – padėkojo Ilzytē.

- Aš tikriausiai pavėlavau, - vėl pakartojo vaikiukas.

- Ne, tu atsiradai pačiu laiku, - paaiškino Ilzytės tėvas, – tik eik į kambarį! Tuoj duos torto.

Kiti svečiai tylėjo. Kai berņiukas išėjo prie kitū vaikū, kažkas iš vyrū prakalbo:

- Šis vaikis gyvenime neprāžus. Tu tik pažiūrėk ...

Kitas, atsisukęs į Ilzytės tėvā, pridūrē:

- Jau turi užtikrintā žentā.

Visi nusikvatojo.

Tā pačią sekundę bute, dviem aukštais žemiau, vyriškis, kuris gulėjo lovoje nenusirengęs, pasivertē ant šono, sumurmėjo kažką nesuprantamo. Po kiek laiko dar kartā. Dar. Ir dar. Vis dažniau jo lūpos be perstojo krutėjo, kartodamos vienā ir tą pačią frazē. Ir tik atidžiau išžiūrėjęs galėjai veikiau pajusti nei išgirsti:

- Tai mano sūnus! Mano sūnus! Tai mano sūnus! Mano sūnus!

Jau kelis metus jis sapnuoja tik vienā ir tą patį sapnā. Kai pradėjo gerti. O gal pradėjo gerti dėl šio sapno? Vis tas pats sapnas. Nieko tokio neatsitiko, niekas nieko nesakē, tačiau, šį sapnā besapnuodamas, jis aiškiai žinojo, kad tuoj, tuoj atsibus. Dar vis buvo miego galioje, tačiau žinojo, kad tuoj pritruks vietos ir su nepaaiškinamu išgāščiu ir nerimu dairēsi aplinkui. Tuoj pabus.

Visū pirma – Anyta. Anyta buvo graži ir viliojanti. Jo žmona – Anyta. Kaip visada. Ji šelmiškai juokēsi. Po to rodēsi kiti. Tyla. Niekas nieko nekalbėjo. Kaimynai – vienas už kito. Keletā pažinojo. Įvairūs darbo draugai. O jis sapaliojo:

- Tai mano sūnus! Mano sūnus!

Jis kliedėjo, bet suprato, ką tie žmonės nori pasakyti. Suprato, ką jie savų akių pašaipia išraiška šnabžda vienas kitam, suprato, ką jie savo elgesiu jam nori pareikšti.

- Tai mano sūnus! Tai mano sūnus!

Ir vėl šelmiškai juokėsi Anyta. Žmonės artėjo vis arčiau,ėjo pašiepti, nes žinojo, kad tai nėra jo sūnus, kad tai nėra, nėra jo sūnus, ir jis pats irgi seniai jau buvo pajautęs, kad tai iš tikrųjų ne jo sūnus, tačiau apsimetė to nežinąs. Bet žmonės ir žinojo, kad jis žino, todėl artinosi, sąmoningai nutylėdami savo pranašumą.

Jis žino, kad tuoj atsibus, tačiau nespės atsimerkti, nespės pasijudinti. Dar kliedesio sąstingis tebevaldė krūtine. Žmonės visėjo arčiau ir arčiau. Jie jau nieko, jie tik ... Daugiau nebuvo kur trauktis. Tuoj jie...

- Tai – mano sūnus! Tai mano sūnus!

Vyriškis staiga lovoje atsėdėjo ir suglumęs dairėsi aplinkui. Palengva susivokė. Lauke į palanges barbeno lietus.

„Lyja kaip reikiant“, pagalvojo vyriškis, užsisagstydamas marškinius. Pastebėjęs prieškambarėje atvirą portfelį, prisiminė, kad viršutinio aukšto kaimyno dukros šiandien gimimo diena. Sūnus buvo prašęs nupirkti dovaną. Nors tikriausiai jis nupirko, bet niekaip negalėjo prisiminti, ką iš tikrųjų.

Išėjęs į laiptinę ir pasižiūrėjęs žemyn, jis stebėjosi, kad per tokį laiką atsirado tokia didžiulė bala. Lietaus srovė šniokšdama varė vandenį žemyn.

Bala iš tikrųjų buvo žymiai didesnė negu anksčiau. Visas durų priekis dabar priklausė vandeniui. Atrodė, kad per duris nebegalima išeiti laukan.

„Tarsi būtume užrakinti“, pagalvojo jis lipdamas aukštyn.

Svečiai tebesėdėjo prie stalo.

Vaikai, užvalgę torto, dūko. Atrodė – jo atvykimas nė vieno ypatingai nenustebino. Tik pokalbiai pritilo.

- Atėjau savo vaikio, - paaiškino jis, laukdamas, ar kas nors nepakvies atsisėsti.

Niekas nekviėtė.

- Oje! Kur taip greitai? Ką tik pradėjo žaisti, - paaiškino sukaktuvinininkė močiutė.

Ilzytės tėvas, truputį jausdamasis nepatogiai, per stalą padavė jam pripilną stikliuką. Šis atsakė, kad nenorįs.

- Nu, vieną. Į sveikatą! – stengėsi įkalbėti Ilzytės tėvas. – Vienu ypu.

Taip pat ir kiti svečiai pakėlė savo stikliukus.

Tirtančia ranka jis paėmė stiklo taurelę ir tuoj pat stovėdamas išgėrė. Atsisėsti nė vienas nepakvietė.

- Eisim namo! – kreipėsi jis į sūnų.

- Bet balius nepasibaigė, - nenorėjo sutikti šis.

- Nieko, vis tiek kartą baigsis. Geriau eisim namo!

- Eisiu, jei tu man nors ką pasakysi.

- Ką?

- Kai mes pirkome dovanėlę, tu buvai girtas?

- Taip, - atsakė tėvas.

- Ir dabar? - klausė berniukas.

- Dabar jau ne.

Sūnus įsikibo į tėvo ranką.

Koridoriuje juos pasivijo Ilzytės tėtė.

- Nu, dar vieną. Ant antros kojos, - sakė jis, duodamas stikliuką.

- Tėte, nereikia! – prašė sūnus.

Vyriškis paėmė stikliuką ir staiga išlenkė.

- Kam tu jį girdai? – piktai tarė Ilzytės mama jos tėtei, kai tas sugrįžo į kambarį. Šis nieko neatsakė. Tik šyptelėjo ir atsėdėjo prie stalo.

- Kodėl jį išsivedė? – liūdnam paklausė Ilzytė. – Tik ką pradėjome žaisti.

- Matyt taip reikėjo, - atsakė mama, - nelįsim į svetimus reika-

lus, - ir atsisukusi į visus, pridūrė: - Visgi inteligentiškas žmogus. Tik geria.

- Taip, - svečiai tyliai pritarė, o močiutė prie lango pastebėjo:

- Dar vis lyja.

Berniukas vėl sėdėjo ant laiptų ir ištepta burna toliau valgė žiedadulkes. Dabar bala prie durų buvo tokia didelė, kad jau laukan nebuvo galima išsigauti.

Iš latvių kalbos vertė Julius Žvelgaitis

KONKURSAS „2009 METAI – 365 BLAIVOS DIENOS!“

SKĘSTANTYS LAIVAI

Izabelė Pukėnaitė (Vilnius, 17 m.)

Įsivaizduokite, kad visi žmonės yra jūreiviai. Drąsiaširdžiai keliautojai po jūras, marias ir vandenynus. Atėjus laikui, kiekvienas iš mūsų įlipame į savo gyvenimo laivą, kuriuo iškeliuojame į atvirą, dar neregėtą, mūsų dar neatrastą pasaulį. Kartais mums reikia stabilumo, todėl tuomet švartuojamės uostuose, numetame savo inkarus. Visos mūsų svajonės gimsta kaip rytuose tekanti saulė, o kartais paskęsta su saulėlydžiu. Vienoms svajoms lemta sekantį rytą vėl atgimti ir šviesti mūsų kelią dienų dienas, niekada neužgesti. Kitos pradingusios vakariniame jūros horizonte niekada nebepakyla. Jos tik grimzta į dugną, kartu tempdamos jūreivį su jo gyvenimo laivu. Regis, pakelsi inkarą, išskleisi bures ir vysies kitus, bet kažkodėl taip nepadarai. Tiesiog sieki šalto dugno.

Iš ten matyti virš galvos į savas salas, link savų saulių plaukiantys laivai, skrendantys paukščiai, net tikslo siekimui palankus vėjas ir bangų muša. Jūreivi, kai sieki savo tikslo, kai tai yra tavo oras, kuriuo kvėpuoji, prie jo išsipildymo prisidės visi. Tereikia to norėti.

Jūros retai kada užšąla ir jų vanduo visada sūrus. Turbūt ne todėl, kad kažkas į jas ilgai verkė. Bet keliaujant per gyvenimo bangų mūsų pasitaiko visko - audrų, nuklydimų nuo kelio, pasimetimo ir nežinojimo. Nuo spiginančios saulės atsiranda randai, kuriuos didina ir jūreivių žaizdas gilina druskingas vanduo. Gal tada ir ateina tavo, jos, arba jo gyvenimą pasmerkianti idėja, vandenį ar šiaip savo skausmą versti vynu? Alumi, likeriu, sidru? Žmogus tėra mažas lašelis jūroje, o jau visus vandenį, kaip koks visagalis, verčia vynu.

O štai ir mano uostas. Jame gyvenu jau 17 metų, nuleidusi inkarą į seklią prieplauką tam, kad pakilus vėjui, galėčiau vėl išsiruosti į savo kelionę. To laivo burės mažos. Mano laivas plaukia lėtai, niekur neskubėdamas. Plaukdama pro kadais tokiais egzotiškais man krantus jų dugnuose mačiau daug laivų. Vieni jau buvo supuvę, net inkarai surūdiję. O ten gyvenusių jūreivių teliko jų dugną pasiekusi istorija.

Vėl pakilo palankus vėjas. Greitai iškelto burės vėl neša laivus į atvirą gyvenimo jūrą. Plaukiant matyti skęstantis laivas. Tada užsimerk. Tuomet bangų mūsų, žuvėdrų klykimo ir čirpiančio denio garsų fone išgirsi pagalbos šauksmą – užsidenk ausis arba nuėjęs prie vairo jį pasuk, kad apiplauktum nelaimėlį. Ei, jūreivi, ropškis į mūsų laivą ir plaukiam kartu. Mūsų burių, mūsų vėjo ir svajonių saulės užteks mums abiems. Dieną ir naktį plauksime per sūrius vandenį, kol išsilapinsim ir prisišvartuosime savose salose. Nuo kranto mojuosime pro šalį plaukiantiems laivams, o naktimis kūrensime laužus, kurie atstos švyturius klajokliams laivams.

Stovėdami ant denio dažnai matėme savo tikslo galutinį tašką. Jis galėjo būti visai netoli. Vos už poros minučių kelio. Na ir kas, kad joms įveikti kartais prireikia viso gyvenimo?

NOMINACIJOS

NACIONALINĖS TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS KOALICIJOS 2009 METŲ NOMINACIJOS

Vyskupo M.Valančiaus blaivystės sąjūdžio pirmininkas, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas doc. dr. Aurelijus Veryga

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija (NTAKK) šiais metais vėl ėmėsi iniciatyvos viešai įvardinti tuos, kurie pastaraisiais metais tiek teigiamai, tiek neigiamai įtakoję alkoholio ir tabako kontrolės politiką Lietuvoje. Visą mėnesį interneto dienraštyje „Bernardinai“ (prieiga per internetą: www.bernardinai.lt) vyko balsavimas, skaitytojai galėjo savo nuomonę išreikšti rinkdami: „Labiausiai tabako ir alkoholio politiką žlugdžiusią politiką“, „Didžiausią melą“, „Labiausiai tabako ir alkoholio kontrolę stabdančią instituciją“, „Pažangiausią politiką tabako ir alkoholio kontrolės srityje“ bei „Blogiausią elgesio modelį Blaivybės metais“.

Kai NTAKK pradėjo šią tradiciją 2007 m., balsavusiųjų skaičius nesiekė net 200-ų, tačiau šiais metais žmonių aktyvumas pranoko visus NTAKK lūkesčius: balsavusiųjų skaičius išaugo dešimteriopai – savo nuomonę išreiškė daugiau nei 2000 piliečių. Toks rezultatas rodo, kad Lietuvoje viešoji nuomonė apie tabako ir alkoholio keliamas problemas bei šių problemų atžvilgiu vykdomą politiką keičiasi, ir žmonės nebebijo viešai reikšti savo nuomonės.

„Labiausiai tabako ir alkoholio politiką žlugdančiu politiku“ šiais metais klausytojai išrinko LR Seimo narį B. Bradauską už tai, kad prekybą alkoholiu kioskuose iškėlė aukščiau už Lietuvos gyventojų sveikatą. Tuo tarpu „Didžiausio melo nominacijos“ nuspelnė TV3 televizija už melo ir šantažo kampaniją prieš LR Seimo narius, siekiančius sugrąžinti alkoholinių gėrimų reklamą dienos metu. Žmonės nepabūgo įvardinti ir „Labiausiai tabako ir alkoholio kontrolę stabdančios institucijos (organizacijos)“, kuria buvo išrinktas Lietuvos laisvosios rinkos institutas už tai, kad gaudamas finansinę paramą iš tabako ir alkoholio gamintojų nuolat pasisako už liberalią tabako bei alkoholio prekybą. Didžiausio dėmesio susilaukė „Blogiausio elgesio modelio Blaivybės metais“ nominacija, kurioje nugalėtoju tapo Lietuvos radijo ir televizijos generalinis direktorius A. Siaurusevičius, rinkimų naktį girtas užsidaręs elektros skydinėje. NTAKK džiaugiasi galėdama padėkoti ir vienintelės teigiamą atspalvį turinčios nominacijos nugalėtojui LR Seimo nariui A. Matului už tai, jog, nepaisydamas grąšinimų ir šantažo, išliko ištikimas blaivybės idėjoms, todėl gavo „Pažangiausio politikto tabako ir alkoholio kontrolės srityje“ titulą.

NTAKK mano, kad visos trys „Pažangiausios žiniasklaidos priemonės“ vardui nominuotos žiniasklaidos priemonės: „Bernardinai“, Marijos radijas ir Lietuvos radijas yra vertos padėkos ir įvertinimo už blaivybės bei tabako kontrolės problemoms skirtą dėmesį. NTAKK nuoširdžiai dėkoja joms, prisidėjusioms prie tabako ir alkoholio kontrolės politikos įgyvendinimo Lietuvoje, šviečiant bei informuojant visuomenę.

SRAIGĖS

Kartą pakrante ėjo berniukas su savo tėčiu. Berniukas rinko pakrantės sraigės ir vieną po kitos nešė į jūrą.

- Ką darai? - paklausė tėtis.
- Padedu sraigėms, - atsakė vaikas.
- Liaukis, - sudraudė tėtis, - juk matai, kokia gausybė sraigių smėlyje. Niekuomet visų neišgelbėsi. Veltui stengiesi.
- Šitai sraigė neatrodo, kad veltui, - atsakė berniukas ištiesdamas tėčiui sraigę, kurią laikė saujoje.

(Iš knygos „Vaikų įstatymas“. Daugiau žr.: Lietuvos blaivybės fondo. Metodinė medžiaga „Linas 07“: www.blaivus.lt)

J. Malinauskaitės nuotr.

Geležinio vilko paminklo paramos fondas kviečia paaukoti Geležinio Vilko skulptūros atstatymui Vilniuje.

Sąskaita banke „Swedbank“: Geležinio vilko paramos fondas, Banko „Swedbank“ kodas 73000,

Sąskaita Nr. LT107300010071995604.

Geležinio vilko fondo steigėjas Justinas Bautrėnas, tel. +37061306742.

Laikraštėlis platinamas nemokamai.

Leidžiamas pagal Lietuvos blaivybės fondo paprojektį „Blaivi karta“, finansuojamą lėšomis pagal subsidijų schemą bendrai Lietuvos Respublikos, Europos ekonominės erdvės bei Norvegijos finansinių mechanizmų paramai gauti.

Valančių aidas VALANČININKAMS

Leidėjas: Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdis

ISSN 1648-6579

Jūsų straipsnių, pasiūlymų, pastabų laukiame: el. p.: jaunimojudejimas@blaivus.org

Vyšnių g. 2/52-19, LT-02173 Vilnius, Tel. 8-5-216 5478, +37060164069

Vyriausioji redaktorė - Jolita Malinauskaitė

Red kolegijos nariai: Jonas Kvederaitis, Vytautas Uogelė,

Danutė Valentukevičiūtė, Karolis Zeltinis

Dizaineris – Mantas Baciuška

Išleido UAB „Greita spauda“, www.greitaspauda.lt

Tiražas: 8 000 egz.